אוהב ישראל — וישב

ו"ישב י"עקב ב"ארץ מ"גורי אביו גו'. ר"ת ויב"ם. היינו שבזה קיים יעא"ה מצות יבום וסודה. דהנה סוד היבום אי' בכהאריז"ל ובזוה"ק בסוד הפסוק אם ישים אליו נפשו רוחו ונשמתו אליו יאסוף. היינו כי בההיא אשתאר רוחא דשדי בה בעלה וכשהיבם מכוין בשעת היבום לשם מצוה ומטהר ומקדש נפשו ומכוין להחיות ניצוצי הקדושה הנשארים מאחיו אז רוחו ונשמתו אליו יאסוף. היינו שהוא נותן חיות להניצוצות הק' שנשארו מאחיו ומחי' אותן. ולכן נק' הבן ע"ש אחיו המת כי שלו הם הניצוצים האלו אשר נעשו חיים. והנה הש"י בהוב"ש ברא את העולם כדי להשרות שכינתו בעוה"ז עולם התחתון ומלא כל הארץ כבודו. אך הרשעים שהיו אז בעולם כדור אנוש והפלגה והמבול עשו וגרמו כביכול הסתלקות השכינה מעולם הזה התחתון. אך עדיין נשאר כביכול קוסטא דחיותא ובפרט מה שצריך להנהגת העולם. אבל יעא"ה ע"י עבודתו עבודת הקודש פעל ועשה. וישב יעקב בארץ. היינו עשה ישיבה בארץ בעולם התחתון מגורי אביו שבשמים. והמשיך הקדושה לזה העולם. ובזה החי' כל הניצוצין קדישין שנשארו בבחי' קוסטא דחיותא. ובפרט בארץ כנען הוא ארץ ישראל הקדושה. והחיה בזה כל הניצוצין הקדושים. ובזה קיים מצות וסוד היבום הרמוז בר"ת של וישב יעקב בארץ מגורי גו' וכנ"ל והבן:

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם. ופירש"י ז"ל שדרשו חז"ל במדרש נקוד על את שלא הלכו אלא לרעות א"ע. ופי' המתנות כהונה כאלו הצאן רועים אותם כו'. ר"ל שהלכו שמה לאכול ולשתות ע"כ. ולכאורה יפלא לומר דבר כזה על זרע קודש שבטי י"ה. שהלכו אחר תאוות לבם ח"ו. והנה לפי פשוטו י"ל דכוונת חז"ל הוא להיות כי ע"י מעשה הלזו כמבואר בהפרשה נתגלגל הדבר שירדו אבותינו למצרים ויוסף זן ופרנס אותם וכלכלם במצרים לפי הטף בשני רעבון. וזהו שרמזה לנו תוה"ק בהנקודה של תיבת א"ת שלא הלכו אלא לרעות א"ע היינו בשני הרעב. זהו כפשוטו:

ועוד יש לאלוה מילין לבאר פסוקים אלו ע"פ רמז וסוד. ובזה יתבאר ג"כ מה דאי' במדרש נסעו מזה ממדותיו של מקום. ובודאי לכאורה אינו מובן לפי פשוטו לומר כן על שבטי י"ה. בני אל חי. שעשו להיפך ממדותיו של הקב"ה ח"ו. והלא כתיב ובו תדבק. ופי' חז"ל הדבק במדותיו של מקום ועוד יתבאר כמה דקדוקי' אשר המה בכתובים. ובהעיר לב י"ל. כי נודע מסה"ק כי הי"ב שבטים הם מרכבה להשכינה הק' ומקור מחצבתם ושורשם הרמה הוא מי"ב צירופי הוי"ה הק' סוד י"ב גבולי אלכסון. והי' רצונם של השבטי י"ה לייחד ולקשר כל המדות הק' ושורשי בחי' נשמותיהם ולייחדם ביחוד' וחיבורא חדא ברזא דאחד עם השכינה הק' סוד המלכות הק'. וזהו פי' הפסוק שהלכו לרעות. הוא לשון ריעות והתחברות. וצאן הוא מרמז ליחודים הק' כנודע מסה"ק. היינו שהלכו ע"י עבודתם עבודת הקודש. לרעות ולחבר את צאן אביהם שבשמים יחודים הק' בחי' שרשי נשמותיהם שהם הי"ב צירופי הוי"ה וכנ"ל. בשכ"ם. נוטרי' ברוך שם כבוד מלכותו סוד מלכותא קדישא ובזה יבואר דברי המדרש ופירש"י שלא הלכו אלא לרעות א"ע. היינו כנ"ל שכל כוונתם הי' רק לייחד ולקשר את בחינותיהם ושרשי נשמותיהם הק' עם המלוכה הק'. ועי"ז יתרבה ויתוסף כל חדו וכל ברכאין טבין ונהורין עילאין לכל העולמות הק'. אמנם עיקר התקשרות והיחודים של המדות הק' הוא רק ע"י מדת יוסף הצדיק חי עולמים. דהוא עיקרא ושרשא דיחודא וחיבורא ואתקשרותא דכולא. וכמו שפירשתי הפסוק השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתך. היינו כאשר תרצה לייחד ולחבר המדות הק'. השמר לבל תעזוב את הלוי לשון חיבור כמו לוית חן. והיינו הבחי' צדיק חי עלמין. כי הוא הוא המייחד ומקשר. כל ימיך. ר"נ כל יומין עילאין קדישין. על אדמתך. אדמת הקודש. וזולת מדה זו א"א לעשות שום ייחוד והתקשרו' המדות. ולאשר לא הי' עמהם מדתו של יוסף הצדיק לא היו יכולים לעשות היחודים הק' שעלו במחשבתם וכוונתם. ולזה ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם. שרוצים להתייחד ולהתחבר ועדיין המה בשכם. מלשון שכם אחד על אחיך. לשון חלוקה ופירוד כי אינם יכולים לעשות דבר עד בואך שמה להיות עמהם. לזאת לכה ואשלחך אליהם. ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן. היינו תשים עין השגחתך על התקשרות ויחודים של מדות הק' של אחיך. ואת שלום הצאן על התקשרות שאר היחודים הק' על כולם תפרוס שלומך הטוב בסוד בחי' שלו"ם כנודע. ובזה יובנו דברי המדרש על ואת שלום הצאן. הדא אמר צריך אדם לשאול בשלום דבר שיש בו הנייה. היינו ע"י היחודים הק' והתקשרות המדות הק' מתברכים כל העולמות בכל מיני השפעות טובות וברכות וישועות וכל נהורין ובוצינין עילאין קדישין משפיעים שפע ברכה והצלחה להכנ"י לעילא ותתא. וישלחהו מעמק חברון. עמ"ק הוא גימ' יו"ד פ' שם הק' אהי"ה. חבר"ן חסר וא"ו. הוא גימ' יו"ד פ' שם הק' הוי"ה. והוא"ו הוא בחי' מדת יוסף הצדיק. והיינו ששלחו מעולמות עליונים הק'. שע"י מדתו יתאחדו ויתקשרו כל המדות הק' ברוב בהירות. ורצונו של יעא"ה הי' בזה כי בהיות כן אז לא יצטרכו לילך למצרים ולקבל עליהם עול הגלות. אמנם לא כן גזרה חכמתו ית' ויתּ'. כי רצון הש"י הי' שירדו ב"י למצרים להיות

שמה מנין רד"ו שנה מנין יו"ד פ' אהי"ה. וכמבואר בכה"ק האריז"ל. ושע"י קושי השיעבוד דוקא יתבררו ויתלבנו כצרוף את הכסף ואח"כ יקבלו את התורה הק'. ואז כשעמדו ישראל על הר סיני פסקה זוהמתן. והי' קישור וייחוד ובהירות זכים ומצוחצחים לכל העולמות ע"י התורה שבכתב ושבע"פ. אמנם קודם גלות מצרים לא הי' כן. ולזה ויבוא שכמה. לשון חילוק כנ"ל. וימצאהו איש והנה תועה בשדה. בחי' חקל תפוחין קדישין וישאלהו האיש גו' אחי אנכי מבקש. היינו אני מבקש הדביקות ויחודים שלי. הגידה נא לי איפה הם רעים ומתחברים. ויאמר האיש. הוא גבריאל כמאחז"ל נסעו מזה. היינו בעת הזאת נסעו מהייחודים וההתקשרות כי עדיין אין הזמן גרמא בשלימות. כ"א אחר הגלות וכנ"ל. וזהו מזה. ר"ל ז"ה מנינו י"ב. בחי' י"ב צירופי הוי"ה שרצו לייחדם ולחברם ואין עתה עת רצון לזה. וזהו פי' המדרש נסעו מזה ממדותיו של מקום. ואז הורהו האיש גבריאל סדר הייחודים שיהיו אח"כ ע"י תוה"ק תורה שבכתב ושבע"פ. לחברם ולייחדם ברזא דאחד. וזהו כי שמעתי אומרים מעולמות עליונים נלכה דתינה שני תורות מלשון דת. ולזה חסר וא"ו אחר הד'. וילך יוסף אחר אחיו היינו כשהצדיק הולך אחר הדביקות שלו יוכל למצוא אותם בהתוה"ק. וזהו וימצאם בדת"ן. ובפרט מי שמייחד ומחבר תורה שבכתב ושבע"פ. בחבורא וייחודא חדא. אז עי"ז נשפעים כל מיני טובות וברכות וישועות לעילא ותתא לזרע ישראל וכיה"ר בב"א. והמשכיל יבין כ"ז:

ויאמר וגו' הלא אחיך רועים בשכם. במדרש הה"ד לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד. והוא פלאי וע"כ אמר דרשוני וחיו. ובהעיר לב ושום שכל. י"ל כי הנה איתא בגמ' מ"ט גבי ישעיה הנביא כתיב שש כנפים לאחת וגבי יחזקאל הנביא כתיב וארבע כנפים לאחת. ומשני הגמ' כאן בזמן שבהמ"ק קיים. וכאן בזמן שאין בהמ"ק קיים. היינו בימי ישעיה היה עדיין בהמ"ק קיים אז היו שש כנפים לאחת. ובימי יחזקאל כבר נחרב הבהמ"ק לזה כתיב שם רק ארבע כנפים. נמצא כי בזה"ז היינו אחר חורבן הבהמ"ק נחסרו ב' כנפים. והנה אי' בכהאר"י זללה"ה. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אינון שית תיבין נגד שית גדפין. נמצא בזה"ז שחסר ב' גדפין כנ"ל. חסר ג"כ ב' תיבין מאלו ששה תיבות בשכמל"ו הנ"ל. ואמר מורי הרב הקדוש כו' מ' אלימלך זללה"ה. ששני תיבות החסרים הם כבוד מלכותו. ולזה אנחנו מבקשים ומתפללים להש"י בתפלת מוספים של י"ט גלה כבוד מלכותך עלינו ע"כ דברי קדשו. ואני אומר שהשני תיבות אשר הם חסרים מזמן החורבן בהמ"ק הם לעולם ועד. דהנה איתא בגמ' עתידין הצדיקים שיקראו קדוש. כי השתא נקרא הקב"ה קדוש ולעתיד יהיו נק' כל הצדיקים בשם קדוש. ומקשה הגמ' היאך יהיה נקרא הקב"ה לעתיד. ומשני שם שהקב"ה יהיה נקרא לעתיד קדוש לעולם ועד. ומעתה יתפרש המדרש על נכון. והוא מרומז בהפסוק הנ"ל. הלא אחיך רועים בשכם. רומז על זמן שיהיה בנ"י בגלות וזהו אחיך הם בנ"י רועים היינו בזמן הגלות. (ע"ד צאי לך כו' משכנות הרועים) ונחרב הבהמ"ק. וחסר ב' גדפין. ולזה נחסר ג"כ ב' תיבות מהששה תיבות הנ"ל. היינו לעולם ועד. ונשאר רק ד' תיבות. היינו ברוך שם כבוד מלכותו. שהר"ת שלהם הוא. בשכ"ם. ועל זה קאמר המדרש. הה"ד לדו"ד נגיד גדלך. היינו בזה"ז. אבל ולנצח נצחים. היינו לעתיד. קדושתך נקדיש. היינו מה שאתה נקרא קדוש בזה"ז. ולעתיד נהיה אנחנו נקראים בשם קדוש באותו השם שאתה נק' בזה"ז. והוקשה להמדרש קושיית הגמ' א"כ באיזה שם יהיה נק' הקב"ה לעתיד. על זה מסיים המדרש. ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעול"ם וע"ד. ר"ל שהקב"ה יהיה נק' לעתיד בשם קדוש לעולם ועד. כי לע"ע בזמן החורבן חסרים אלו השני תיבות לעולם ועד. אבל לעתיד יתמלאו השני תיבות למקומן. ולכן יהיה נק' הקב"ה אז קדוש לעולם ועד. כתירוץ הגמ' הנ"ל. ויה"ר שנזכה לזה ב"ב ע"י משיח צדקינו שיבוא ב"ב אמן:

בשם הרב רי"מ מזאלאטשוב

ויתנכלו אותו להמיתו. ופירש"י ז"ל אותו כמו אתו עמו כלומר אליו. וכבר צווחו בזה קמאי דקמאי להבין דברי קדשו של רש"י ז"ל בזה. ולי נ' לפרש. דהנה רש"י ז"ל רמז כאן סוד עתיק. והוא דידוע שהי"ב שבטי י"ה. היה שורש בחי' נשמתם בסוד י"ב גבולי אלכסון וכמבואר לעיל וכדאי' בכה"ק האריז"ל שראובן היה בחי' חוש הראיה. ושמעון בחי' חוש השמיעה. וכן שאר שבטי ישורון כ"א לפי בחי' ומדתו. ויוסף הצדיק היה בחי' גמר וסוף כל המדות ואתקשרותא דכולא להוציא כל מדה ומדה מהכח אל הפועל. ומהעלם אל הגילוי. והנה כשרוצים לפעול שום איזה מדה ואיזה דבר עשיה אינו באפשרי להיעשות בלתי מדת יוסף הצדיק. והנה כשקרב יוסף אל אחיו ונכלו אז במחשבת' להמיתו. לא היה אפשר להם לגמור הדבר בפועל ממש ח"ו. בלתי מדת יוסף הצדיק ולא היה להם יכולת לקרב אליו וללקחו להמיתו. ולהוציא מחשבתם מהכח אל הפועל. וזהו ויתנכלו אותו. ולכאורה תיבת אות"ו מיותר והיל"ל ויתנכלו להמיתו. אכן ר"ל שנתייחדו בבחי' מדתו כדי שיעלה בידם ויוכלו להוציא מחשבתם זו מכח אל הפועל. וזו שרמז לנו רש"י ז"ל במתק לשונו. אותו כמו אתו. אך תיבת את"ו יתפרש ג"כ לפעמים כמו תיבת אות"ו. לכן פירש"י עמו היינו עם בחינתו. אך למה לא כתוב בפירוש בהתורה עמו. לכן פירש"י כלומר אליו. ר"ל שלא היו עמו ממש בפועל רק שנתייחדו אז עם בחינתו אליו כדי לקרב אליו. ודפח"ח. ושימד"נ. והמשכיל יבין כי עמוק הוא: